

KİŞİSEL VE SİYASAL HAKLAR ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİNE EK SEÇMELİ PROTOKOL

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 16 Aralık 1966 tarih ve 2200 A (XXI) sayılı Kararıyla kabul edilip imza, onay ve katılıma açılmıştır. Seçmeli Protokol 9. maddeye uygun olarak 23 Mart 1976 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye Seçmeli Protokolü henüz imzalamamıştır.

BAŞLANGIÇ

Bu Protokole Taraf Devletler,

Bundan sonra “Sözleşme” diye geçecek olan Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin amaçlarını gerçekleştirmek ve bu Sözleşme hükümlerinin uygulanmasını sağlamak amacıyla, Sözleşmenin IV. bölümüne göre kurulan ve bundan sonra “Komite” diye geçecek olan İnsan Hakları Komitesine, bu Protokolde düzenlendiği gibi, Sözleşmede yer alan hakların ihlalden mağduru olduğunu iddia eden bireylerden gelen şikayetleri alma ve kabul etme yetkisi tanınmanın uygun olduğu dikkate alarak;

Aşağıdaki hükümlerde anlaşmışlardır:

Madde 1- Bireysel şikayet usulü

Bu Protokole Taraf haline gelen Sözleşmeye Taraf bir Devlet, kendi egemenlik yetkisine tabi bulunan ve Sözleşmede düzenlenen haklarının bu Taraf Devlet tarafından ihlal edildiğini iddia eden bireylerin yapacağı şikayetleri Komitenin alma ve kabul etme yetkisini tanır. Komite, Sözleşmeye Taraf olup da bu Protokole taraf olmayan bir Devlet hakkında yapılan şikayetleri alamaz.

Madde 2- Şikayette bulunma

Yukarıda 1. madde çerçevesinde, Sözleşmede belirtilen haklarından birinin ihlal edildiği iddiasında bulunan ve bütün iç hukuk yollarını tüketen bireyler, inceleme yapması için Komiteye yazılı şikayette bulunabilirler.

Madde 3- Kabul edilebilirlik usulü

Komite, bu Protokole göre yapılan şikayetlerden imzasız olanları veya şikayette bulunma hakkının kötüye kullanılması şeklinde nitelediği şikayetleri veya Sözleşmenin hükümlerine uymayanları kabul edilmez bulur.

Madde 4- Esas hakkında yargılama

1. Komite, yukarıda üçüncü madde hükümleri çerçevesinde bu Protokole göre kendisine yapılan bir şikayeti, Sözleşmenin bir hükmünü ihlal ettiği iddia edilen ve bu Protokole Taraf bulunan Devlete gönderir.

2. Şikayeti alan Devlet altı ay içinde, sorunu açıklığa kavuşturan veya başka bir yazılı açıklamayı ve eğer varsa bu Devlet tarafından sorunun çözümü için alınmış olabilecek tedbirleri Komiteye sunar.

Madde 5- Esas hakkında karar

1. Komite bu Protokole göre aldığı şikayetleri, birey ve ilgili Taraf Devletin kendisine sundukları bütün yazılı bilgilerin ışığında inceler.

2. Komite bir bireyden aldığı şikayetin aşağıdaki koşullara sahip olduğunu tespit edememişse inceleme yapamaz:

a) Bu şikayet konusunun başka bir uluslararası soruşturma veya çözüm usulüne göre incelenmemekte olması;

b) Bireyin varolan bütün iç hukuk yollarını tüketmiş olması. İç hukuk yollarını tüketme makul olmayacak ölçüde uzun sürecek ise, bu şartın yerine getirilmiş olması aranmaz.

3. Komite bu Protokole göre şikayetleri incelerken kapalı toplantılar yapar.

4. Komite kendi görüşünü ilgili Taraf Devlete ve şikayetçi bireye gönderir.

Madde 6- Yıllık rapor

Komite, Sözleşmenin 45. maddesine göre hazırlayacağı yıllık raporunda, bu Protokole göre yaptığı faaliyetlere yer verir.

Madde 7- Koloni halklarının başvuru hakları ile ilişki

Bu Protokol hükümleri, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun Koloni Ülkelerine ve Halklarına Bağımsızlık Verilmesi hakkında Bildiri ile ilgili 14 Aralık 1960 tarihinde kabul ettiği 1514 (XV) sayılı kararındaki amaçların yerine getirilmesi süresince, bu halklara Birleşmiş Milletler Şartı ve Birleşmiş Milletler ve uzman kuruluşlarının yaptığı diğer

uluslararası sözleşmeler ve belgelerle verilen başvurma hakkını hiç bir biçimde sınırlamaz.

Madde 8- İmza, Onay ve Katılma

1. Bu Protokol, Sözleşmeyi imzalamış olan Devletlerin imzasına açıktır.
2. Bu Protokol, Sözleşmeyi onaylamış veya uygun bulmuş Devletlerin onayına tabidir. Onay belgeleri Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğine tevdi edilir.
3. Bu Protokol, Sözleşmeyi onaylamış veya katılmış Devletlerin katılmasına tabidir.
4. Katılmalar, katılma belgesinin Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğine tevdi edilmesinden itibaren yürürlük kazanır.
5. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, bu Protokolü imzalayan veya onu uygun bulan bütün Devletleri, kendisine tevdi edilen her bir onay veya katılma belgesi hakkında bilgilendirir.

Madde 9- Yürürlüğe girmesi

1. Bu Protokol, Sözleşmenin yürürlüğe girmesine bağlı olarak, on tane onay veya katılma belgesinin Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğine tevdi edilmesinden itibaren üç ay sonra yürürlüğe girer
2. On onay veya katılma belgesinin tevdi edilmesinden sonra bu Protokolü onaylayan her bir Devlet için bu Protokol, kendi onay veya katılma belgesinin tevdi edilmesinden itibaren üç ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 10- Federal Devletlerde Geçerliliği

Bu Protokolün hükümleri Federal Devletlerin her tarafında hiç bir sınırlama veya istisnaya tabi olmaksızın uygulanır.

Madde 11- Seçmeli Protokolde Değişiklik yapılması

1. Bu Protokole Taraf her bir Devlet, bu Protokolün değiştirilmesi hakkında değişiklik hazırlayabilir ve bunu Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğine iletebilir. Genel Sekreter, değişiklik önerilerini bu Protokole Taraf Devletlere iletir. Genel Sekreter Taraf Devletlerden, Taraf Devletlerin katılmasıyla bu önerilerin incelenmesi ve oylanması amacıyla bir konferans düzenlenmesini destekleyip desteklemediklerini bildirmelerini isteyebilir. Taraf Devletlerin üçte birinin böyle bir konferansın düzenlenmesini desteklemeleri halinde, Genel Sekreter

Birleşmiş Milletler gözetiminde bir konferans düzenler. Konferansa katılan ve oylamada bulunan Taraf Devletlerin oyçokluğuyla kabul edilen bir değişiklik, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun onayına sunulur.

2. Protokolde yapılan değişiklikler, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından onaylandıktan ve bu Protokole Taraf Devletlerin üçte ikisi tarafından kendi anayasal usullerine uygun olarak kabul edildikten sonra yürürlüğe girer.

3. Protokolde yapılan değişiklikler yürürlüğe girdiğinde, değişiklikleri kabul eden Devletleri bağlar; diğer Taraf Devletler bu Protokolün değişiklikten önceki hükümleriyle ve daha önce kabul ettikleri değişiklik hükümleriyle bağlı olmaya devam ederler.

Madde 12- Seçmeli Protokolden çıkma

1. Bir Taraf Devlet her zaman, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğine hitaben yazılı bir bildirim göndererek bu Protokolden çıktığını bildirebilir. Çekilme bildirimini, bu bildirim Gen. Sekreter tarafından almasından itibaren üç ay sonra yürürlük kazanır.

2. Protokolden çıkma, bildirim yürürlüğe girmesinden önce, bu Protokolün 2. maddesine göre sunulmuş olan şikayetlerin Protokol hükümlerine göre incelenmesinin sürdürmesini engellemez.

Madde 13- Genel Sekreter tarafından yapılan bildirimler

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri 8. maddenin 5. fıkrası göre yapılan bildirimleri dikkate almaksızın, aynı maddenin 1. fıkrasında gösterilen bütün Devletleri şu konular hakkında da bilgilendirir:

- a) Sekizinci maddeye göre yapılan imzalar, onaylar ve katılmalar;
- b) Bu Protokolün dokuzuncu maddesine göre yürürlüğe girme tarihini ve On birinci maddeye göre yapılan değişikliklerin yürürlüğe girme tarihi.
- c) On ikinci maddeye göre Sözleşmeden çıkma bildirimleri

Madde 14- Orijinal metin

1. Bu Protokolün eşit ölçüde Orijinal olan Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca metinleri, Birleşmiş Milletlerin arşivinde saklanır.

2. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, bu Protokolün onaylı örneğini Sözleşmenin kırk sekizinci maddesinde belirtilen Devletlere iletir.